

SESSIÓ SOBRE L'ARRELAMENT SOCIAL

Data i horari: 27 d'octubre de 2008, de 9:30 a 13:30h

Objectius de la sessió:

- Presentar les competències locals i els aspectes més destacats de la legislació d'estrangeria a tenir en compte a l'hora de redactar informes d'arrelament social.
- Compartir els criteris utilitzats als ajuntaments al realitzar els informes d'arrelament social.

Destinatari: Personal tècnic municipal que realitza els informes d'arrelament social.

Docent: Eva Izquierdo, advocada.

Documentació lliurada:

- Transparències utilitzades a la sessió.
- Model d'informe d'arrelament social.
- Algunes sentències judicials (tant pròpies dels informes com altres que no però que parlen de l'arrelament).

Organització:

- Servei de Polítiques de Diversitat i Ciutadania de l'Àrea d' Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona.
- Pla Territorial de Ciutadania i Immigració del Consell Comarcal del Maresme.

Autoritzacions de residència per circumstàncies excepcionals

Les autoritzacions de residència per circumstàncies excepcionals són actualment la única via que disposen les persones que resideixen a l'estat espanyol per regularitzar la seva situació; són excepcionals perquè no hi ha cap via ordinària per les persones que viuen aquí de forma irregular més enllà de l'opció de retornar al país d'origen.

Sobre les autoritzacions de residència per circumstàncies excepcionals, hi ha les següents¹:

- Per raons humanitàries: La dificultat d'aquesta via recau en que implica una valoració subjectiva de l'expedient al no contemplar uns criteris objectius. Hi trobem tres possibles opcions:
 - o Les persones víctimes de delictes²: per exemple, per violència domèstica o perquè han hagut de marxar del seu país per la seva orientació política,

¹ Es pot trobar el text al Real Decreto 2393/2004, de 30 de desembre, pel que s'aprova el Reglament de la Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

religiosa o sexual. Pot obtenir autorització de residència i treball. Respecte a les situacions de violència domèstica, fins que no hi hagi una sentència favorable, no és possible obtenir l'autorització de residència, la qual cosa és complicat de tramitar pel temps que suposa.

- Les persones que acrediten una malaltia greu sobrevinguda³: Només es pot obtenir l'autorització de residència.
 - Les persones que acrediten que el trasllat al seu país comporta un perill per la seva seguretat o per la de la seva família⁴: Pot obtenir autorització de residència i treball.
- Per col·laborar amb la Justícia o altres autoritats (a instància de l'administració perquè no pot demanar-la la persona).
 - Altres circumstàncies excepcionals que es regulin reglamentàriament (no s'expliquen a la sessió).
 - Per arrelament social: l'expliquem al següent punt.

Arrelament social

Com bé comentàvem, l'arrelament social és una de les vies per obtenir l'autorització de residència i treball per circumstàncies excepcionals. Cal acreditar una sèrie de **requisits** que els valorarà l'Administració de l'Estat a través de la Subdelegació pertinent, en aquest cas la Subdelegació del Govern de Barcelona. Els requisits són els següents⁵:

- Residència continuada al territori espanyol per un mínim de 3 anys.
 - S'entén com a continuada que no pot haver residit fora del territori més de sis mesos.
 - Quant a manera d'acreditar la permanència continuada, no especifica quin document l'Administració dóna vàlida. Actualment la Subdelegació del Govern de Barcelona només està acceptant el padró municipal, ja que al fax

² Text al que fa referència (article 45): A los extranjeros víctimas de los delitos tipificados en los artículos 311 a 314 del Código Penal, de delitos en los que haya concurrido la circunstancia agravante de comisión por motivos racistas, antisemitas o de otra clase de discriminación, tipificada en el artículo 22.4, del Código Penal, o de delitos por conductas violentas ejercidas en el entorno familiar, en los términos previstos por la Ley 27/2003, de 31 de julio, reguladora de la Orden de protección de las víctimas de violencia doméstica, siempre que haya recaído sentencia por tales delitos.

³ Text al que fa referència (article 45): A los extranjeros que acrediten sufrir una enfermedad sobrevenida de carácter grave que requiera asistencia sanitaria especializada, de imposible acceso en su país de origen, y que el hecho de ser interrumpida o de no recibirla suponga un grave riesgo para la salud o la vida. A los efectos de acreditar la necesidad, será preciso un informe clínico expedido por la autoridad sanitaria correspondiente.

⁴ Text al que fa referència (article 45): A los extranjeros que acrediten que su traslado al país del que son originarios o proceden, a efectos de solicitar el visado que corresponda, implica un peligro para su seguridad o la de su familia, y que reúnen los demás requisitos para obtener una autorización temporal de residencia o de residencia y trabajo.

⁵ Podeu consultar el full informatiu nº 26, on trobareu la documentació a aportar en la sol·licitud d'autorització de residència temporal per raons d'arrelament a http://www10.gencat.net/agaur_web/recursos/estrangeria/26cat.pdf

per demanar la cita prèvia⁶ a la Subdelegació del Govern demanen el certificat del padró, però això pot anar canviant.

- No tenir antecedents penals al territori espanyol ni al país d'origen.
 - o A la nota informativa només demanen el del país d'origen, però al fer la valoració també comproven d'ofici els antecedents penals al territori espanyol.
 - o La caducitat d'aquest certificat normalment és de 6 mesos, però dependrà de cada país (en alguns és de 3 mesos i en altres d'1 mes).

- Comptar amb un contracte de treball firmat per ell mateix i l'empresari en el moment de la sol·licitud amb una duració no inferior a un any ni inferior a 40 hores, sempre d'acord amb la normativa del sector (per exemple, si el conveni col·lectiu és inferior a 40 hores cal que l'oferta correspongui a aquest conveni col·lectiu).
 - o Existeix un model fet per la Subdelegació⁷.
 - o L'empresa ha d'adjuntar una clàusula al contracte que especifiqui que el contracte està subjecte a l'obtenció de l'autorització per treballar.
 - o La cita prèvia es demana per fax a la Subdelegació i si han de presentar el tant l'empresari com la persona que sol·licita l'autorització.
 - o Des de la presentació del contracte, la resposta pot tardar fins a 6 mesos, tot i que normalment responen abans.
 - o Quan es rep la carta amb l'autorització, l'empresari disposa de 30 dies per donar d'alta al treballador, ja que, si no, cal iniciar de nou tot el procés.
 - o Actualment un dels motius de denegació és el fet que l'empresa degui diners a la Seguretat Social.
 - o En servei domèstic cal fer el mateix i el contractant (al ser un particular) haurà de presentar la darrera declaració de la renda per demostrar que és solvent.

- Vincles familiars amb altres estrangers residents legals **o un informe que acrediti la seva inserció social** emès per l'Ajuntament en el que tingui el domicili habitual; per tant, si es pot demostrar aquest vincle, no cal l'informe que realitza l'ajuntament.

Es tracta d'un l'informe que no és vinculant i en el reglament d'estrangeria no queda especificat qui l'ha de fer. La realitat de la comarca és que actualment els estan fent majoritàriament serveis socials, però en altres municipis catalans també els estan fent la policia local, tècnics d'immigració o altres tècnics contractats específicament per fer els informes.

Sobre l'informe, ens aturem un moment a entendre cadascun dels paràmetres definits, segons el model que actualment s'utilitza en molts municipis⁸.

⁶ Podeu consultar el document de cita prèvia a http://www10.gencat.net/agaur_web/recursos/estrangeria/69cat.pdf

⁷ Podeu trobar aquest model a http://www.map.es/servicios/servicios_on_line/extranjeria/modelos_oficiales_solicitudes/ex06/document_es/ex06.pdf

Quant als criteris per a valorar cadascun dels punts, al reglament d'estrangeria trobem el següent text:

(article 46, apartat 2.c): En los supuestos de arraigo acreditado mediante informe emitido por un ayuntamiento, en éste deberá constar el tiempo de permanencia del interesado en su domicilio, los medios de vida con los que cuente, su grado de conocimiento de las lenguas que se utilicen, la inserción en las redes sociales de su entorno, los programas de inserción sociolaboral de instituciones públicas o privadas en los que haya participado y cuantos otros extremos puedan servir para determinar su grado de arraigo.

(continuació article 46, després de l'apartat 2.c): El ayuntamiento correspondiente podrá recomendar que se exima al extranjero de la necesidad de contar con un contrato de trabajo, siempre y cuando acredite que cuenta con medios de vida suficientes.

La primera reflexió que hem de fer és que l'informe de inserció social que emet l'Ajuntament és una documentació més dins de tot el procés que s'inicia per aconseguir una autorització de residència per circumstàncies excepcionals per arrelament social. Per tant, hem d'anar en compte en no confondre les condicions definides per obtenir l'autorització (els requisits que abans hem citat) amb les condicions que l'Ajuntament considera per emetre la valoració favorable o desfavorable de l'informe.

Per exemple, al acreditar el **temps de permanència** a l'estat espanyol, quan l'interessat porti la seva documentació a la Subdelegació del Govern per fer els tràmits, allà li demanaran que acrediti un mínim de tres anys i, a més, li diran que ho ha d'acreditar mitjançant el padró municipal; en canvi, per emetre l'informe de l'ajuntament, el text del reglament especifica que "farà constar el temps de permanència de l'interessat en el seu domicili", però no especifica una permanència de temps establerta.

També veiem que al fer constar els **mitjans de vida amb els que compta**, tampoc parla d'oferta laboral, la qual sí és un requisit per obtenir aquesta autorització que ha d'acreditar en el seu moment a la Subdelegació del Govern, però en el cas de l'informe no especifica res de contracte. Per tant, també pot ser valorat en aquest punt altres aspectes: que un familiar directe es fa càrrec d'aquests mitjans, o que la persona té diners al banc, etc.

Amb tot això, el que va voler fer entendre la ponent és que no existeix un llistat tancat de variables que acreditin la inserció social, sinó que hi ha la possibilitat de valorar la inserció social de la persona a l'informe en funció de múltiples aspectes. Per exemple, al valorar la seva **inserció a la xarxa social**, podem valorar diferent el fet que la persona disposi de temps o no; és a dir, a mode d'exemple per a la reflexió, segurament una persona que treballa tot el dia o que té càrregues familiars difícilment podrà moure's en la xarxa social ja que el temps del què disposa no ho permet, però potser, a mode d'exemple, valorem la seva

⁸ Es tracta d'un model orientatiu que van consensuar el delegat del Govern a Catalunya, representants de les administracions locals, la Diputació de Barcelona i la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya que, si bé no són obligatoris per a l'ajuntament, pretenen servir de criteri a l'hora d'emetre'ls.

inserció o la de la resta de familiars en el fet que porta els fills a l'escola o en algun altre supòsit.

Més enllà d'aquests paràmetres, una altra cosa és que l'**ajuntament** marqui uns **critèris** per poder definir si l'informe és favorable o desfavorable. No obstant, si apliquem uns criteris, cal que aquests estiguin escrits i aprovats per l'ajuntament a través del Ple, doncs com tot procés administratiu, aquest pot ser recorregut i, a més, cal motivar a l'usuari el perquè d'una resolució desfavorable.

Quant al fet de definir uns criteris compartits pels ajuntaments, ens trobem amb una doble dificultat: la no existència d'una definició jurídica de l'arrelament; i que cada ajuntament és un organisme independent i, per tant, pot tenir una visió diferent a la d'un altre ajuntament quant a la definició d'aquests. Segurament, tal i com comenta la ponent, quan es modifiqui l'actual reglament s'inclourà una definició del concepte d'arrelament i també és possible que això afecti als criteris definits per avaluar els diversos paràmetres de l'informe; en tot cas, caldrà esperar a aquesta modificació que segurament es produirà durant l'any 2009.

A l'informe hi ha la possibilitat de **recomanar que s'eximeixi d'aportar contracte de treball, sempre que acrediti mitjans econòmics** (cal especificar-ho a l'informe). Aquest tràmit dona dret a l'autorització de residència i amb aquesta la persona ja pot treballar. Actualment la Subdelegació del Govern de Barcelona està resolent positivament quan hi ha un vincle familiar directe i en els casos de discapacitats o persones amb limitacions físiques. No hi ha especificat un mínim per acreditar aquests mitjans, però segons la situació s'estan agafant les següents referències:

- Quan hi ha vincle familiar directe: no fa falta un mínim d'ingressos sinó només cal justificar que depèn econòmicament del familiar amb qui viu.
- Quan no existeix un vincle familiar directe: s'està agafant com a referència el fet de disposar d'uns ingressos equivalents almenys al salari mínim interprofessional.

Tot i que no es tracta en la sessió, volem recordar sobre l'informe d'arrelament social que l'ajuntament ha de guardar una **còpia de l'informe** lliurat a l'interessat/da (amb la documentació adjunta també arxivada). **No és necessari enviar** aquesta còpia a la Subdelegació del Govern de Barcelona a no ser que la pròpia Subdelegació ho demani a l'ajuntament. És important que a l'expedient municipal quedi constància que s'ha notificat la resolució de l'informe a l'interessat.

En cas que reclamin l'enviament d'algun informe, caldrà enviar-lo al C/ Múrcia, 42 (08027 Barcelona). La ponent també comenta que alguns ajuntaments, com el del Baix Llobregat, estan enviant les còpies per fax.

Pel que fa als els criteris utilitzats als ajuntaments al realitzar els informes d'arrelament social i el volum dels que estan realitzant, ens trobem amb la següent realitat (segons el que s'explica per part de les persones presents a la sessió):

- Ens trobem alguns ajuntaments que realitzen força informes i altres que actualment encara no en realitzen gaires.
- Alguns ajuntaments fan omplir una instància a l'interessat/da quan sol·licita l'informe.
- Quan es defineixen criteris per a l'informe, aquests no acostumen a estar aprovats pel Ple municipal.
- La persona que signa els informes és diferent segons el municipi.
- La majoria dels informes realitzats són favorables; quan és desfavorable, s'intenta abans buscar una solució.

Conclusions (sobre l'informe d'inserció social per a l'arrelament social):

- L'informe d'arrelament emès per l'ajuntament, que no és vinculant, és un dels requisits que haurà d'acreditar la persona interessada en el moment de fer els tràmits a la Subdelegació del Govern.
- No hem de confondre els criteris de l'informe amb els requisits per a l'autorització que es demana (els requisits venen definits pel reglament, però per a fer l'informe el text del reglament no indica criteris).
- Els criteris amb els quals els ajuntaments decideixen avaluar l'informe (favorable o desfavorable) no parteixen d'una categorització de criteris definida, sinó que és el propi ajuntament qui decideix en darrera instància. És l'ajuntament qui haurà de decidir com fa l'informe i com el valora però en cas de definir criteris, cal que els provi per Ple.
- És important marcar pautes o criteris per facilitar la feina als professionals, però també és necessari poder estudiar cada cas perquè, com bé hem vist, segurament tothom pot demostrar algun vincle (econòmic a través del banc, d'un familiar, del pagament d'un lloguer, etc.; la tarja de salut; els fills a l'escola; etc.).
- Cal motivar l'informe; és a dir, disposar de motius pels quals valorem fer un informe favorable o desfavorable, inclòs quan volem fer-ne un de favorable tot i que no es donin els criteris prefixats motivant el perquè en aquell cas es tenen en compte altres qüestions. A més, el fet de poder disposar de criteris o de com fer front a les dificultats que cada cas posi sobre la taula, dona eines per poder informar a la persona interessada sobre els motius que es tindran en compte i la necessitat de poder acreditar-los com l'ajuntament requereixi.
- Per tant, cap llei obliga a un contingut mínim de l'informe de inserció social per a l'arrelament social i és un acte administratiu que cal fonamentar (és a dir, poder-lo motivar).
- L'informe és un acte administratiu; si la persona no està d'acord amb el que es resol, pot fer un recurs al mateix ajuntament.

Altres informacions d'interès

Per si és del vostre interès, us indiquem a quina oficina cal que s'adreixin les persones segons el tràmit que hagin de fer:

- Per residències laborals inicials, renovacions, autoritzacions de retorn, pròrrogues d'estada: Avda. Marqués d'Argentera, 4 (08003 Barcelona)
- Per reagrupament familiar, circumstàncies excepcionals/arrelament, règim comunitaris, estudiants: C/ Múrcia, 42 (08003 Barcelona)
- Per modificacions: Travessera de Gràcia, 305-311 (08025 Barcelona)

L'horari és: de dilluns a dijous, de 9 a 17:30h, i divendres 9 a 14h (estiu: de 8 a 15h).

Cal demanar cita prèvia per alguns tràmits (veure l'apartat "[Extranjería](#)" del Ministerio de Administraciones Públicas).

Per a més informació, podeu trucar al telèfon 93.520.14.10 o enviar un correu electrònic a infoext.barcelona@map.es

La ponent ens facilita la pàgina web del Col·legi d'Advocats (www.icab.es), on es poden trobar els diferents fulls informatius; en concret, ho trobareu [aquí](#). Aquesta informació també està disponible en altres pàgines web, com les dels sindicats, però la ponent fa referència a aquesta perquè és la que coneix millor.